

הלבנות נזקי ממון פרק ו

א. איזה הוא מועד, כל שהעידו בו שלושה ימים. אבל אם נגח ביום אחד, או נשך או רבץ או בעט או נגף אפלו מאה פעמים אין זה מועד. העידו בו שלושה פתי עדים ביום אחד הרי זה ספק אם הועד, או לא הועד.

ב. אין העדה אלא בפני הבעלים, ובפני בית דין שנאמר "והועד בבעליו ולא ישמרנו" (שמות כא, כט), ואין העדה אלא בבית דין. שור שלחרש שוטה וקטן ומי שהוא במדינת הים שנגחו, פטורין; אבל בית דין מעמידין להם אפטרופין, ומעידין בהן בפני האפטרופין.

ג. הזיקו אחר שהועדו בפני אפטרופין אם עדין הוא תם, משלם חצי נזק מגופו. ואם הועד בו שלושה ימים, ואחר כך הזיק משלם נזק שלם מן היפה שבנכסי אפטרופין; ולכשיגדלו היתומים, יעשו דין עם האפטרופין וישלמו להן.

ד. שורים שמשחקין בהן ומלמדין אותן שיגיהו זה את זה, אינן מועדין לזה. ואפלו המיתו את האדם, אינן חייבין מיתה שנאמר "כי-יגח" (שמות כא, כח), לא שיגיהוהו.

ה. שור שהועד ונמכר, או נתן במתנה חזר לתמותו, שהרשות שנסתנת משנה דינו; אבל אם השאילו או מסרו לשומר, הרי הוא בחזקתו. וכן שור שהועד בפני אפטרופין, ונתפקח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן אף על פי שבטל האפטרופוס הרי הן מועדין בחזקתן, שהרי ברשות בעליהן הן.

ו. בהמה שהועדה, וחזרה בה מדבר שהועדה לו חזרה לתמותה. פיצד: שור שהועד לגח, וחזר שלא לגח אף על פי שהוא נוגף, הרי זה תם לנגיחה. ומאימתי היא חזרתו עד שיהיו התינוקות ממשמשין בו, ואינו נוגח. וכן בשאר הדברים שהועד להן עד שיממששו בו, ולא יהיה עושה אותן.

ז. שור שהוא מועד למינו, הרי זה אינו מועד לשאינו מינו; הועד לאדם, אינו מועד לבהמה; הועד לקטנים, אינו מועד לגדולים. לפיכך אם הזיק את מין שהוא מועד לו, משלם נזק שלם; ואם הזיק לשאר המינין, משלם חצי נזק.

ח. היה מועד לשבתות, אינו מועד לימות החל. ואם הזיק בשבתות, משלם נזק שלם; ובימות החל, משלם חצי נזק. ומאימתי היא חזרתו משיהיו התינוקות מממששין בו ביום שהוא מועד לו, ולא יהיה מזיק נזק שהועד לו.

ט. נגח שור היום, וחמור למחר, וגמל ביום שלישי נעשה מועד לכל. ראה שור היום ונגחו, ולמחר ראה שור ולא נגחו, וביום השלישי ראה שור ונגחו, ובכביעי ראה שור ולא נגחו, ובחמישי ראה שור ונגחו, ובששי ראה שור ולא נגחו נעשה מועד לסרוגין לשורים. וכן כל פיוצא בזה.

י. ראה שור היום ונגחו, ולמחר ראה חמור ולא נגחו, ובשלישי ראה סוס ונגחו, ובכביעי ראה גמל ולא נגחו, ובחמישי ראה פרד ונגחו, ובששי ראה ערוד ולא נגחו נעשה מועד לסרוגין לכל. ואם נגח ביום שהוא מועד לו אחד משלשת המינין שנגח בסרוגין, הרי זה מועד.

יא. נִגַּח בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ זֶה, וּבַשָּׁשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנִי, וּבַשְּׁבָעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁלִישִׁי אֵינוֹ מוֹעֵד עַד שִׁישְׁלָשׁ בְּדִלּוּג. שָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר וְנִגַּח, קוֹל שׁוֹפָר וְנִגַּח, קוֹל שׁוֹפָר וְנִגַּח נַעֲשֶׂה מוֹעֵד לְשׁוֹפְרוֹת. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

יב. נִגַּח שְׁלוֹשָׁה שָׁוְרִים בְּשְׁלוֹשָׁה יָמִים זֶה אַחֵר זֶה, וּבִרְבִיעֵי נִגַּח חֲמֹר, וּבַחֲמִישֵׁי נִגַּח גָּמֶל, אוֹ שְׁנִגַּח חֲמֹר וְגָמֶל בַּתְּחִלָּה בְּשְׁנֵי יָמִים זֶה אַחֵר זֶה, וְאַחֵר כֶּף נִגַּח שְׁלוֹשָׁה שָׁוְרִים זֶה אַחֵר זֶה הֲרִי זֶה סֶפֶק אִם הוּא מוֹעֵד לְשָׁוְרִים בְּלִבָּד, אוֹ לְשִׁלְשֵׁת הַמִּינִין הוּא מוֹעֵד.

יג. וְכֵן אִם נִגַּח בְּשְׁלוֹשׁ שַׁבָּתוֹת זוֹ אַחֵר זוֹ, וּבְאַחַד בְּשַׁבָּת וּבְשְׁנֵי בְּשַׁבָּת, אוֹ שְׁנִגַּח בַּחֲמִישֵׁי בְּשַׁבָּת וּבְעֶרֶב שַׁבָּת וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְשִׁתֵּי שַׁבָּתוֹת הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ הֲרִי זֶה סֶפֶק אִם הוּא מוֹעֵד לְשַׁבָּתוֹת בְּלִבָּד, אוֹ לְשִׁלְשֵׁת הַיָּמִים שְׁשָׁנִים מֵהֵן חֹל. וְכָל אֵלּוּ הַסְּפָקוֹת וְכִיּוּצָא בָּהֶן, אֵין מְחִיבִין בָּהֶן אֶת הַמְּזִיק אֲלָא חֲצִי נֶזֶק; וְאִם תֶּפֶס הַנֶּזֶק נֶזֶק שָׁלֵם, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.